

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.

Előfizetési árak:
 Egész évre 12 kor., féltre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a Jónagy-nyomdáékban.

Egy építő cégről.

Nem új a panasz azok ellen az építő cégek ellen, melyeknek vezetői tanulság, tudás nélkül csupán az üzleti rizikó és a körülményekkel való megalkuvás útján akarnak hirtelenül meggazdagodni. A képzett, tuhással rendelkező építőmestereknek mellettük csupán morzsák kerülnek. Hogy pedig ezek a cégek minél könnyebben boldogulhassanak, vállalatukat átvállalkozóknak adják ki, lehetőség szerint megnyuzzák őket csak a busás tiszta hasznót vágják zsebre. Mindenki tudja, hogy az építő iparos szocialisták minden elfogadható argumentuma ezeknek a cégeknek műveletheir alapul.

Most ismét egy furesa eset híre terjed minden felé, a mely annyiban érdekel bennünket, a mennyiben városunk épen most üzleti összeköttetésben van velük a gyalogsági laktanya építésénél. A Grünwald és Schiffer cégről azt az ének, mely az osztrák Breitenseeben alaposan megkárosította a kincstárt. A turpisságra rájöttek s most az osztrák szomszéd teli tudóval szidja újra a kompromittált „magyart”. Szól pedig a cikk ezenképen:

Magyar vállalkozó kudarcra. A bécsi parlamenten tegnap öt interpelláció foglalkozott egy magyar vállalkozó cégnek kellemetlen afterjével. Az interpelláló képviselők azt a kérést intézték a közös hadügyminiszterhez, hogy a történet után

a katonai vállalkozásokat ne bizza magyar üzletemberekre, a kik ismételen megkárosították az osztrák kincstárt. Breitenseeben ugyanis lovassági kaszárnyát épített a katonai kincstár. A nagy összegre rugó munkálatot Grünwald és Schiffer budapesti vállalkozókra bízták, a kik viszont minden munkát átvállalkozóknak adták ki. Az egyik átvállalkozóról valamelyik konkurrens azt híresztelte, hogy csunyán megcsalta a kincstárt, mert a kaszárnya-építkezésnél kikötött természetes aszfalt helyett, mit sem érő műaszfahot használt. A hadügyminiszterium a család ügyében vizsgálatot indított, de a vizsgálat a vállalkozónak adott igazat. Ez most felülkerelkedvén, konkurrensét becsületsértésért és rágalmaszért fürbe fogta. A pört a napokban tárgyalta a bécs-józsefvárosi járásbíróóság. A panaszos azt vitatja, hogy miután a hadügyi kincstár már megállapította, hogy a panaszolt állításai valótlanok, a bizonyítási eljárásnak nincs helye. A járásbíró azonban ennek dacára is helyszíni szemlét rendelt el. Két hónapig tartott, a míg a katonai kincstár megengedte, hogy a polgári bíróság hivatalosan megtekintesse a kaszárnyát. A szemlének eredménye igen kínos hatást keltett. A kaszárnyában főfalak a padozatot s a mint az alatta levő aszfaltrejteget a szakértő szemügyre vette, nyomban kijelentette, hogy az nemcsak nem természetes aszfalt, de műaszfaltnak is a legsilányabb, a legközönségesebb, a melyet kátránnyal kevertek. A nem várt fordulatra a panaszos visszavonta főljelentését, a terhelt pedig megkérte a bírót, hogy az iratokat tegye át a katonai hatósághoz. Az eset Bécsben igen nagy port vert föl. A lapok vehemensül támadják a vállalkozókat, a budapesti Grünwald és Schiffer céget s fölhasználják az alkalmat arra, hogy általánosítsanak s mindenkit üssenek, a ki magyar. Támadják a hadügyi kincstárt is, a melynek felügyelő szakértőt napról-napra az építkezés

színhelyén voltak s a nagyszabású csalást nem akadályozták meg. A hadügyminiszter mint nekünk jelentik a visszaélés tárgyában új vizsgálatot rendelt el s a vizsgálatot kiterjeszti arra a bizottságra is, a mely egy alkalommal már kutatta az aszfalt minőségét, de a vádat alaptalannak találta. A vállalkozó Grünwald és Schiffer céget a visszaélésért kártérítésre fogja kötelezni.

És most emlékezzünk vissza azokra a támadásokra, a melyeket a városházán Say Ferenc, a Grünwald és Schiffer-cég építési vállalkozásának ellenőrzője ellen pár hét előtt intéztek. Hogy itt a szoros a legapróbb részletekig szigorú ellenőrzésre mily óriási szükség van, ha másból nem, ebből a tényből legvilágosabban következik.

Most még csak kettőt jegyzünk meg: Azt, hogy a magyar állam újra egy 19 millió építési vállalatot bízott a Grünwald és Schiffer cégre. Másodsor (s ez már bennünket érdekel közelebbről) Székesfejérvár város szerződése a Grünwald és Schiffer céggel még mindig nincs aláírva.

Közgyűlés a városnál.

Fidh Pál báró főispán elnöke mellett ma ha nem is sűrűn látogatott, de élénk közgyűlés volt a városnak.

Elnökő főispán megnyitván az ülést üdvözlő a tagokat. A legközelebbi közgyűlést március 30-ra tűzi ki. Havranck József főgármester szomorú hírt hoz a közgyűlés tudomására, hogy Lasits

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Farsangi képek az antik világból.

Ita és a belvárosi kath. kör 1903. évi február hó 18 tartott estélyén felolvasta:

PEÉK GYULA áll. főreál isk. hitvánár.
 (Folytatás.)

Konstantinápolyból az ut egyenesen Trójába vezet. Ki ne ismerné Tróját, a Homer által megénekelte hősök városát? Ki ne ismerné Páris történetét, ki elrabolta Agamemnon csodaszép feleségét, Helénát? Ki ne ismerné az ebből származó háború történetét, Trója 10 évig tartó ostromát; Achilles, Hektor, Ajax, Ulisses hőstetteit, mik Trója nevéhez fűződnek? . . .

Ha az ember Konstantinápolyból kiindul, biciklin félvé alatt Trójába jut. Itt a kapuban Schlimann, a híres régiségbúvár fogadja az embert, ki Tróját romjaiból kiásta. Elvezet bennünket Priamus trójai király palotájának romjaihoz, melyben ő lakást rendezett be magának. Mindennél pompás márvány oszlopok, lépcsőzetek, folyosók romjaival találkozunk. Szinte törpének érzi magát az ember, e romjaiban is egyszerű palota omladványai között, s a nagy meghatottságtól bálmulva hallgatjuk a híres régiségbúvár elbeszélését, mialatt kezzeinkben egészen meghűl az a felpár tormaásvirli, mivel a régiségbúvár felesége kínált meg bennünket.

Ami bálmulatreméltó régiségek, melyek Trója romjaiból kiástak, kétségkívül érdeklék mel. tisz. hallgatóimat. A rátoi ügyetmen régiségteréből néhány oly becses régiséget leszek szerencsés bemutatni, melyek sehol, a legbíresebb muzeumokban sem találhatók fel. Ezeket kronologikus rendben fogom bemutatni, s egyszerismind előadni a hozzájuk fűződő eseményeket.

Páris, a trójai királynak fia a legszebb ifju volt a hadseregben.

Ime Páris kitűnően talált arcképe! (Bemutat egy primitív torzképet.) az első trójai fotografuség műterméből. Ezt a nagybecsű képet ott helyben fedezték fel, egy cselédeleány kufferjában.

Régi történelmi okmányok szerint, Páris egykor urlaubot kapott, s elment Görögországba a spártai királyhoz. Itt nagyon szívesen fogadták, mit ő azzal hálalt meg, hogy elszöktette a spártai király feleségét, az egész világon híres szép Helénát. Elvitrolázott vele azután szebb vidékre, hol kékebb az ég, zöldebb a fű, illatosabb a mező és olcsóbb a felesédszizma.

Ime szép Heléna arcképe, abban a pillanatban, midőn először meglátta Párist. (Bemutat egy kancsalzemű női arcképet.) Ezt a régiséget Martonvásáron fedezték fel, mely város éppen Trója szomszédságában fekszik.

Kutatva a trójai háborúra vonatkozó kutatókat, azt találjuk, hogy midőn Páris megszöktette Helénát, magával vitte a smukkkokat is. Természetes, hogy ezért a spártai király haragját vonta magára, ki Görögország harcosának színjátékát indítá meg Trója ellen. Tróját azonban

annnyira megerősítették, hogy az ostrom már 10 évig húzódott anélkül, hogy elfoglalhatók volna a várost. Cseléhez nyultak tehát. Készítettek egy roppant nagy falovat, ráültettek egy embert, a görög had pedig visszavonult. Midőn a trójaiak látták az ellenség távozását, örömtükben mind kitódultak a városból megcsodálni az uthagyott falovat. Első dolguk az volt, hogy betolták a falovat a városba, hogy eltegyék emlékül . . .

Ámde az ellenség visszavonulása csak színleges volt. Amint az éj sötét fátyolát borítá a vidékre, s az ég letekintett sok ezer csilagszemével, a Görögök ismét visszatértek. Bent Trója városában mindenki aludt. Fent a magasban rezgőfényvel világítottak a csillagok, bent Priamus király palotájának mély öblű folyosóira sötét arnyak rajzolódtak. Csak néha-néha hangzott fel a pálmák közül a bú-bú madár csodás éneke, lágyan reszketően, mintha utolsó accordját sírna bánatos szívének. Ejjeli két óra volt. Feljött a hold is, és bevilágított Priamus király palotájának egyik termében. Itt még virrasztottak. Virágos, puha szőnyegekkel bevont keleti ottomán, félkarjára dülve feküdt szép Heléna. Lábánál Páris ült egy hokellin, állát két öklére támasztva.

Igen Páris . . . mondta Heléna lágy hangon. Az idő elérkezett neked fel kell venned atyáid pancéliját és le kell győznöd azt a dühöngő Achillest, ki annyi trójai hősnök oltá már ki életét. . . . Van eszembe! . . . felelé Páris és felhajtott egy kupica konyakot.

(Folyt. köv.)

Mai lapunk 4 oldal.

István v. biz. tag, a ki hosszú éveken keresztül buzgó és lelkiismeretes tagja volt a törvényhatóságnak, e hóban elhunyt. *Fidh* Pál báró főispán tudomására hozza a közgyűlésnek, hogy József főherceg Ő cs. és kir. fensége márc. 2-án üli meg születésének 70-ik évfordulóját. Kéri a közgyűlést, hogy azon alkalommal a város jókívánatait kellő formában juttassák a főherceghez. (Eljenzés.) — *Tóth* István bejelent, hogy a segélyezésre vonatkozó szabályrendeletet a kormány jóváhagyta. — Az árwapénzek a Székesfehérvári, a Fejérmegyei takarékpénztárban és a Kereskedelmi Bankban helyzetnek el 4%-os kamatozásra.

Almásy Ferenc kérvényt nyújt be a város-hoz, a melyben a honvédlaktanyában egy kantin felállítását kéri. Megépíti ő esetleg a saját költségén, vagy ha a város építi meg, ő hajlandó az építési költség 6%-át fedezni. *Laufenauer* Ferenc biz. tag kéri, hogy akkor állítsák fel, ha a parancsnokság szükségének tartja a kantin felállítását. *Havranek* polgármester nem óhajtja a várost egy korcsmárral szemben lekötni. Valószínű, hogy a honvédlaktanya rövidesen a honvédlaktanyába kerül s így változás levén, a kérdés felett nem kell még dönteni. Dr. *Saára* Gyula szerint a parancsnokság *elkerülhetlenül* szükségének tartja a kantin felállítását. *Keresztes* Ignác mint szakember kijelenti, hogy a parancsnokság csak *igazolványt* adott *Almásy*nak, hogy a kantinra szükség van. Többek hozzájárulása után a közgyűlés elhatározta, hogy érdemileg válaszol, ha a parancsnokság így irányban a közgyűléshez átir.

A villanyvilágításnak a városházra és közvágóhídra való behozatala tárgyában már másodikban tárgyal a közgyűlés. A költség 2646 koronába kerülne. *Rauscher* Béla biz. tag azonban egy előterjesztésében drágának találta ezt az árat. *Winkler* Vilmos főmérnök szerint azonban nagyon csekély a különbség, mert a Schuckert-cég a szerződés értelmében a városnak úgy is 5 per centet köteles engedni. *Kovács* István biz. tag helyesli, hogy a villanyvilágítást a városházára, valamint a vágóhídra is bevezessék. E mellett azonban okvetlenül szükségesnek tartja, hogy az ipariskolában is okvetlenül villanyvilágítsanak a mai kőolaj helyett. A szabályrendelet szerint a Schuckert-cég a bevezetésnél a budapesti árakat köteles alkalmazni. Az itt előterjesztettek pedig azokat jóval felülhaladják. Másrészt pedig szükségesnek tartja, hogy a közgyűlés tisztán lássa, hogy az eddigi világítás mennyibe került s hogy így az újítás előnye is szembeintőnek legyenek. *Winkler* Vilmos főmérnök szerint a Schuckert-cég csak általános előterjesztést tett. Hogy a régi világítás mennyibe került nem tudjuk. Ismételt felszólalások után a közgyűlés elhatározta, hogy a villanyvilágítást mind a három említett helyre bevezeteni óhajtja, a költségvetést a *Rauscher* Béla által előterjesztett árjegyzék szerint kívánja.

A csapatkórház átir a városhoz, hogy a kórházi termeket új szellőztető készülékek lássák el. Az összes költség 1420 koronát tenne ki, a melynek a parancsnokság 6%-át fizetné. *Kovács* István felhossa, hogy a mérnöki hivatal szerint a szellőző készülékek csak 940 koronába kerülnek. *Tóth* Aladár szerint, ha addig nem volt a csapatkórháznak szüksége a szellőztető készülékre, ezután sem kell. *Winkler* Vilmos főmérnök előterjeszti, hogy a szellőzőkészülék eddig is volt a kórházon az eredeti tervek szerint, a melyet a katonaság az építés után át is vett; most azonban a kórházi orvos ezt a készüléket elégtelennek nyilvánította. A közgyűlés végül szavazattal többséggel kimondta, hogy az új szellőzőkészülék felállításába nem megy bele.

Győr városa átir, hogy 9 millió kölcsönt akarván felvenni, kérte a kormányt, hogy adó-, bélyeg- és illetékmentes övadékképes községi részvényeket bocsáthasson ki. A kormány ezt nem engedte meg. Most a törvényhatóságok útján kéri a parlamentet, hogy megfelelő törvényjavaslatot fogadjon el. A közgyűlés azonban leszavazta Győr város kérvényét.

Dr. *Saára* Gyula indítványt terjeszt elő a város határában levő fák rendszeres kezelése tárgyában. Nem akar szándékos rosszakaratot látni, hanem az a tapasztalatlan és tervtelenség, a mely a fák irtása körül nyilvánul, szinte vandalizmusnak is beillik. Kéri, hogy a gazdasági tanácsos csinájon össze mindig tervet a fák irtására vonatkozólag s ez a tervet kerül-

jön a közgyűlés színe elé. *Havranek* polgármester szintén botránynak tartja az eljárást. Id. *Fekete* József szerint a fák a fátynuhajásoknak rendetlen felkínözése folytán tesznek sok kárt. *Havranek* polgármester szerint a fanyesőket sokszor a birtokosok befolyásolják. A közgyűlés elhatározta, hogy a fák irtására tervet készítet s ezt a közgyűlés elé terjeszti.

Következett a közgyűlés legérdekesebb tárgya, *Szabó Bakos* András indítványa a színház kezelése ügyében. A tanács az indítványt a szakosztály megkérdése után egy bizottságnak óhajtja átadni, a mely indítvánnyal állana elő. *Szabó Bakos* András indítványának megokolásánál felhossa, hogy sokan panaszkodnak, miszerint jegyet a színházi pénztárnál kapni nem lehet. A jegyek egy részét ugyanis és pedig épen a legjobbakat a Krausz Verona trafikjában lehet kapni, oda pedig nem mindenkinek van kedve betenni a lábát. A trafiknak semmi rizikója nincs a jegyeknél, mert a mi el nem fogyott, este visszaviszik a pénztárhoz. Az igazgató meg volt szorulva s így pénzbelileg lekötöztette a trafiknak, de hogy 400 per centet fizessen a kapott pénzért, az még sem igazságos. Számításai alapján Krausz Veronának 3124 kor. évi tiszta jövedelme van az igazgatótól. Ő megkérdte Kunhegyit, hogy mondja meg ki korábban őt bele ebbe a szerencsétlen helyzetbe, talán egy felső hatalom? mert lehetetlennek tartotta, hogy valaki a saját jószántából menjen tönkre. Helytelenül, hogy a színházi bizottságnak külön páholva legyen. Kívánja, hogy a zártsejtek és az emeleti páholok 25%-kal olcsóbbak, a földszinti páholok pedig drágábbak legyenek. Továbbá, hogy minden család csak annyi személyre kapjon berletjegyet, a hany tagból a családja áll, hogy az üzérkedés ezáltal is megakadályozva legyen.

Bilkei Ferenc biz. tag általánosságban elfogadja és helyesli *Szabó Bakos* András indítványát, a melyet egy hónappal előbb már ő is szóvá tett a nagy nyilvánosság előtt. Ő a felszólalásnak csupán egy részét óhajtja kidomborítani, hogy valjon missziót teljesít-e a mi színházunk. Mikor a város 165 ezer koronáért átvette a színházat, bizonyára ékes beszédek hangzottak a színház nemzeti és kulturális missziója mellett. Úgy látszik azonban, hogy a vezetőség elegendőnek tartotta arról a misszióról beszélni akkor, hogy az aztán hogyan teljesedett, arra édes kevés volt a gond a multban és a jelenben. A mi színházunk ajtajára egy nagy kérdőjelet lehetne akasztani. Teljesíti-e azt a nemes feladatot, a melyet a nagy nemzet szempontjából várunk tőle? Hogy magyarosítson: nincs rá szükségünk, de a nemzeti szellem ápolását, a néplek megnyilvánulásainak színre hozatalát, a magyar haza szeretetének a szívébe ojtását megkövetelhetnők tőle. Nem szölvá a francia írók műveiről, a melyektől meg majdnem az egész színházi műsort lefoglalják — a spanyol, angol, vagy dán nemzeti színirodalmából is kerül körülbelül annyi színre, mint a magyar nemzeti írók műveiből. Népszínművet nagyrészt csak vasárnap szoktak adni. Hétköznap legfeljebb meglepetésszerűleg, mint a Sárka csikót (Derülttség.) Persze az igazgató azzal felel erre, hogy a közönség nem látogatja az ilyen darabokat. Arról meg épen ő feledezett meg, hogy megfelelő művészi erőket állítana a színpadra, a kik a magyar szellemű darabokat eljátszani képesek volnának. A színház tagjainak nagyrésze már születésénél, de nevelésénél fogva sem ismeri a magyar nép lelkét, természeti sajátosságait. Ha valaki egy ilyen darab előadását végignézi, legfeljebb erős fogadást tesz, hogy még egyszer elmenni nem fog. A másik, a morális szempont, a melynek oly kevés helye van a mostani szintársulatnál. A szólon tud összehasonlítást tenni a mostani és előző szintársulatok között, de több tapasztalt bizottsági tagtól hallotta, hogy a mostani szintársulat valamennyi előtte levő szintársulatnak mélyen alatta áll erkölcsi tekintetben. Hiszen nem kell egyébre hivatkozni, mint arra, hogy a közép iskolák vezetőségei eltiltották az ifjúságot a színház-látogatástól, mert a színésznők az éretlen diákok közül válogatták ki a maguk lovagjait. A családok apák nem merik gyermekeiket a színházba vinni, mert a színház moraliter csak megmetélezi a lelküket. A színházi bizottság nem akadályozta meg olyan daraboknak az előadását,

melyek, mint a „Vesztaszűzek“ „Sötét kamara“ stb. melyek ajfőzies arculcsapásai. Ne feledjék el azt, hogy Székesfehérvár még mindig keresztény város és joga van ahhoz, hogy az adózók pénzből megvásárolt és fenntartott színházban épen a keresztény elvek ne ráncigáltsanak sárba. (Eljenzés.)

Havranek polgármester kijelenti, hogy a színházi bizottságot nem lehet okozni az ellenkezés hiányával. A város értelmiségének az elitje van benne, a kikhez szó nem fér. Sz. Bakos indítványa csak részben orvosolható. Dr. Saára Gyula szerint a polgármester akkor, a mikor a színház átvételéről volt szó, a polgármester épen azzal argumentált, hogy a városi kézesség magasabb erkölcsi nivóra fogja emelni a színházat. Ime itt az eredmény! A közönség nem jár színházba, mert az ott történetek minden jóitlenek az arculverése. *Szabó Bakos* András indítványát teljes egészében nem tartja elfogadhatónak, de az üzérkedést eltilti. Kéri, hogy egy bizottság küldessék ki a szabályzat megkorrigálására. *Rádai* Lajos helyesli *Bilkei* indítványát. Elismeri, hogy morális tekintetben meg nem sülyedt a színház ily mélyre. De nem hiszi, hogy mindezt szabályzatok útján lehetne orvosolni. Mindennek oka a szingzagató, a kímél szerencsétlenebb kezü ember még nem volt városunkban. Ők folyton korholják a bizottságot, de nem tudnak célt érni. *Penczes* Imre hevesen kikel, hogy ilyesmit kell a közgyűlésen a város pénzén fenntartott interetrol hallani. Indítványozza, hogy *Bilkei* Ferenc vissztessék be a színházi bizottságba.

Havranek József szerint ez nem lehet, mert a tagok száma be van töltve. *Fidh* Pál báró szintén rámutat a színházról előforduló hibákra, a melyek alapján sem nevezti, sem morális szempontból nem áll azon a magaslaton, a melyen állania kellene. A bizottságba, a mely a létező bajokon legalább ideiglenesen is segíteni képes, bevalásztják *Bilkei* Ferencet és Sz. Bakos Andrást.

Az ipari-közü bizottság megüresedett helyeire bevalásztják Horváth Mihályt, Wehinger Sándort és Lipp Agostont.

Végül a polgármesteri légvárak kerültek sorra: A Proviant-ház az ősszel a város rendelkezése alá jut. Ide a polgármester a póttartalékosokat kívánja elhelyezni. Keményli, hogy egy honvédszázalóval és 3 lovas századdal több lesz városunkban. A csendőrsőket a honvédlaktanyába szánta, de a mig oda kerülhetnek, a Kossuth-utcai kaszárnya-helyiségben helyezendők el. Azután pedig minél előbb építendő egy új honvédlaktanya, melyre a tárgyalásokat még a nyár folyamán megkezdik. A Proviant-ház továbbá a beiv. kaszárnya helyére, aztán a pénzügyi palota és posta palota jöjné, az utóbbira nevez a kereskedelmi miniszter épen a napokban jelentette ki a főispánnak, hogy nincs ellene már kifogása. Dr. *Farkasdy* Dezső a polgármester tervét az álmok közé sorolja. *Havranek* József: Adjanak hozzá ha'almat s 4 esztendő alatt az egész meglesz. Dr. *Saára* Gyula is csak légvárnak tekintti az egészet. Mi fizetünk és reménykedünk, a kormány pedig fizet, a hogyan neki tetszik. — A rózsáskerti fürdő még 1905-ig házi kezelésben hagyják. A sörházi malomra egy pécsi sörgyáros tett ajánlatot. A csendőrség pedig július végéig benn marad a régi városi kórházban s még az idén megkezdik az aggintézet építését a városi kórház mellett.

A rejtélyes amerikai.

A helyi, sőt lassankint országos szenzáció főhőséről, a magát Dr. Fischer Józsefnek valló szélhámosról lassankint teljesen lefejt a rendőrség a titokzatosság leplét. Most már folyik a nyomozat Budapesten, Bécsben is, sőt az amerikai élmények után is érdeklik a rendőrség. Annyi már az eddigiek szerint is kétségtelen, hogy az áldoktor nevéhez az utóbbi két évtized bűnkronikájának számos gazember-munkája fűződik.

A makiós származású, vagonos *Kucsel* Aranka, a kinek az első férje *Scholcz* főredész, második férje pedig dr. *Moller* Miklós seimécébányai főorvos volt, első házasságából származott leányával, *Scholcz* Vilmmával múlt év november havában rókoni látogatására ment. Az özevgy, ki Selmec-

hányán előkelő társaságokban forgott, Budapestén is tekintélyes rokonai vannak. Alig néhány napi otlléte után dr. K. fogorvosnál megismerkedett egy elegáns megjelenésű, szimpatikus uriemberrel, a ki dr. Fischer József orvosként szerepelt s azt állította önmagáról, hogy amerikai magánzó s millióknak ura. Az ekként kelekezett ismeretség lassanként barátságga fejlődött s az orvos csakhamar annyira megkedvelte magát, hogy az özvegynek rokonságánál szívesen látott vendég volt. A bizalmas viszony nőttön nőtt s már Selmece az orvos társaságában utazott az özvegy. Ekkor már előállt házassági ajánlatával s hogy életviszonyait igazolja, egy okmányt mutatott fel, mely szerint egy new-yorki szabadkőműves páholy előkelő tagja, a honnan elhalálózása esetén özvegye, sőt harmadizigleni rokona is 2000 dollár évi járadékot huzna. Az okmányt az amerikai konzulátus láttamozta s hitelességét dr. Rohrer Géza budapesti közjegyző pecsétje erősítette meg. Ily előzmények után a szerelmi frigy nem késett s már karácsony előtt Selmece házasságot kötöttek.

Esküvő után az új pár Budapestre, onnan február hó első felében Székesfehérvárra utazott. Megérkeztek az özvegy butorai s a Jókai-utca 14. sz. alatti házban csendes visszavonultságban élt a boldog házaspár. A lakás berendezésénél szorgalmasan segédkezett a milliomos amerikai inasa, Sziszenam Mátvás, a ki az állítólagos budapesti lakás gondozója volt.

Zavartalan egyetértésben teltek a fehérvári napok. A férj állandóan otthon tartózkodott s csak az utóbbi időben maradt el néha az esti órákban. Az asszony és leány között szomorú tanácskozás folyt, mert sejtették már, hogy csálóval van dolguk, a ki rettenetesen felülte őket. Előbb az asszony, majd a szép Vilma panaszkodott a házmesternének, hogy nem tudja mit csináljanak, de rosszat sejtettek, mert ez az ember rutul becsapta őket. Nagyon kötekezik, különösen Budapestén.

— Jaj házmesterné, nem jó végre lesz ennek, — mondta a fiatal leány.

A mult pénteken este 8 órakor az asszony kérte a házmesternét, hogy kíséрге el a rendőrségre. El is mentek, de a rendőrkapitányt már nem érték ott, tehát Felkesné elvezette az asszonyt Simon Sándor rendőrkapitány lakására. Simon kapitány meghallgatta panaszát, aztán elment az Elite-kávéházba, a hol a férj időzött. A kávéházban megismerkedett a kapitány az idegennel, a honnan egyútt elmentek még két fiatalember társaságában a Barányi-vendéglőbe. Ott éjfélig borozgattak. Beszélgetés közben Fischer elmondta, hogy milyen gazdag, hogy Budapestén az Óvoda-utca 19. számú nagy bérház is az övé.

Másnap, szombaton Simon kapitány táviratozott Budapestre, hogy kié az ovoda-utcai ház, s egyben rendőri felügyelet alá helyezte Fischert és letiltotta a postán a Fischer dr. nevére szóló leveleket. A Budapestről érkezett távirati válasz még jobban megerősítette abban a hitében, hogy csálóval van dolga. Szombaton délelőtt Fischert az Elite-kávéházban észrevétlenül lefényképezette, a fényképeket azonnal Budapestre és Bécsbe küldte. Hétfőn reggel aztán olyan adat került a rendőrség kezébe, mely bizonyossá tette, hogy Fischer veszedelmes szélhámos, a kinek büntérsai is vannak. Hétfőn ugyanis egy levelet fogott el a rendőrség, melyben budapesti cinkostársa, valami Mátvás nevű legény — a ki Flanzer lovag cs. és kir. századosnál szolgál — figyelmezteti Fischert, hogy vigyázzon, mert gyanakszanak már rá s „éppen itt az idő lieber Jóska (a levél német nyelvű), hogy Európából meneküljünk. Feleségedre ügyelj, ne engedj Budapestre jönni, nekem meg sürgősen pénzt küldj, hogy szökhessem én is.“

A levél vétele után Simon kapitány maga ment Fischer keresésére, s éppen akkor tartóztatta le, a mikor a postára tartott. Érdekes, hogy Fischer Flanzer százados is részedte néhány ezer koronáig. A százados eleinte nagyon megbizott Fischerben, s az általa ajánlott Mátvás-t is megfogadta inasnak. A szerencsétlen asszony, Kuzsel Aranka tudott arról, hogy Fischer a századosal és családjával jó viszonyban volt, tehát Fejérvárról levelet írt a századosnénak, a melyben nagyon panaszkodik férjére és tanácsot kér tőle.

A századosné táviratot küldött Fischernének, hogy levél utban. A századosné irt is egy kimerítő levelet, a melyben ő is kifejezi gyanuját és azt is írja, hogy férjét rutul becsapta Fischer és intette, hogy óvakodjék tőle és kerte a rendőrség oltalmát. Ezt a levelet a századosné Mátvás inással küldte postára. Persze Mátvás a bűnár sejtette, hogy mit tartalmaz a levél, fölfontotta és látta, hogy gyanakszanak. A levelet megsemmisítette és nyomban megirta azt a levelet, a mely a rendőrség kezébe került.

Az áldoktor mindenáron szép színben iparkodik önmagát feltüntetni s tagad mindent. Később a keresztkérdések súlyai alatt beismerte, hogy az igazi neve Spitzer Miksa József. Anyja Spitzer Jakab várpalotai szabó, anyja Mayer Katin. Azt állítja, hogy 4 éves korában került Amerikába s ott egy Fischer nevű nagybátyja adoptálta. Ezzel szemben mostoha anyja szembesítés alkalmával kijelentette, hogy 18 éves koráig Várpalotán mint szabólegény dolgozott. Ekkor Budapestre ment, a honnan csak 35 éves korában tért vissza Csatári József néven. Tudtával már akkor nős volt, sőt két gyermekéről is tud. 1902-ben ismét Várpalotán járt s most legutóbb februárban is, a mikor azonban mostoha anyja elzárkózott előle, mert félt tőle.

Spitzer tagad mindent. És érdekes, hogy Budapestén lakó egy felesége, sőt testvérébátyja, a ki Budapestén postásist, nem akarnak ráismerni a szélhámosra, a ki hogy mennyire körmonfont gazember, legutóbbi selmeci stíljú igazolja. Mikor már egyben járt Flanzer százados sógorjével, mult év december 13-án azzal bucsuzott el a családtól, hogy Amerikába megy vagyoni viszonyainak rendezése végett. Ekkor kísérté el Kuzsel Arankát Selmece s vette nőül 23-án. Hogy Flanzerék előtt igazolja magát, küldött Selmecekről egy nevékre címzett levelet Cszyanik Géza asszisztensnek Amerikába, a ki ott fel is adta a levelet s Flanzerék meg is kapták. Csak hetek mulva tudták meg, hogy Selmeceen megnősült.

Spitzer ezt is tagadja bár saját levele cáfolja meg. Erősen állítja, hogy Kuzsel Aranka az első felesége, a kiről igen elismerőleg nyilatkozik. Ma déiben Simon Sándor alkaptány előtt a különféle pénzintézeteknél lefogalt pénzekből Spitzer kifizette a feleségétől kicsalt 34000 koronát, mire az asszony visszavonta a család és sikksasztás címen tett panaszfeljelentést. Simon alkaptány bár a nyomozást tovább folytatja, Spitzert ma délután átírsértette a vizsgálóbíróhoz.

Mig Simon Sándor alkaptány székesfehérvárról felhívja a néhány nap előtt meg titokzatos amerikaiakra Budapest, Bécs rendőrségeket figyelmet, a fővárosi rendőrség, melynek oly sokszor kezében volt a szélhámos, kikutatta a jeles írma multját. Az 1877-iki orosz-török háborúban mint harctéri tudóstó szerepel, később felveszi a „Jászszif“ Zia bég nevet. Eger szülöttének hirdette magát s bevonulása e városba valóssággal diadalmenit volt.

A harctéri tudóstóból házasságszedelő lett. Feleségül vett egy őrj gazdag lányt, Fried Janát. Mikor pedig leleplezték, meglepett. Nemsokára egy rendőri felügyelet alatt levő ház tulajdonosnőjével lép házasságra s mert ekkor is kiderült a turpissága, ismét megszökött. 1885-ben csalásért becsukják s már a következő évben Bécsben szerepel, a hol Fischer Klárat vette feleségül s a dús hozományyal Amerikába szökött. Ott negyedszer házassodott s e házasságból több gyermeke született. Ekkor ismét ott hagyta feleségét, megint másikkal esküdött meg s ekkor többnejűségért el is ítélték. A büntetés kitöltése után Mexikóban lép újabb házasságra s mert ekkor kauciót sikksasztott, újra szöknie kellett. Mikor pedig végigcsalta Amerikát, visszatért Európába. Franciaországban, Németországban, majd ismét Bécsben folytatja szereplését s mikor már ott is ingott lába alatt a talaj, visszaszökött Amerikába, a hol hetedszer, majd nyolcadszor ismét Budapestén, mignem Kuzsel Arankával megismerkedett, hogy kilencedszer kössön szerelmi frigyét.

Érdekes, hogy ily hatalmas bűnlajstrom után csak egy óhaja van Spitzernek: szabadulni a vidéki rendőrségtől s mindenáron a budapesti rendőrséghez vágyódik.

UJDONSÁGOK.

— **Erzsébet főhercegnő emlékezete.** Dr. Tárosy Gyula megyéspüspök a helybeli székes-egyházban ma d. e. 9 órakor Erzsébet hercegnő asszony lelki üdvéért gyászistenmisztetelet tartott, melyen a polgári és katonai hatóságok nagy számmal voltak képviselve.

SZALAY JÓZSEF. Lapunk legutóbbi számában egy talpig derek ifjú korai haláláról adtunk hírt olvasóinknak. Ma ismét egy reményteljes ifjú élet végéről számolunk be. Szalay József segédlelkész, az ifjabb papság egyik legtevékenyebb, legderékabb tagja ma délután 3 órakor visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Csontig-velőig az új életre ébredő kereszténység lelkes híve volt, ezért dolgozott szóval, tollal és ésszel. Munkáságának, a magasutas eszmék szolgálatában való törheltségének csak a testét lenyűgöző betegség vetett véget. Már évek óta küzdött a kórral, a mely mindig hatalmasabb erőt vett rajta. Kínzó szenvedései közti vizsgálatát csak egyben találta, a mindenható Isten akaratát, melynek mindig hűséggel szolgáló gyermeke volt. Hosszu halálkódás után végre ma legyőzte a betegség s elhunyt csendesen. Halálát gyászolják első sorban szülei és testvérei, jobaráit, a kath. ügy, gyászolja lapunk is, melynek szintén buzgó munkatársa volt. 32 évet élt. Temetése szombaton d. u. 3 órakor lesz a Tolnai-utcai gyászházban, a honnan a Feltámaszás (Csutora) temetőbe helyezik el portádó temető csendes nyugalomra a boldog feltámaszásig.

— **Az Oltáregylet** szent miséje márcus hó 1 en d. e. 10 órakor a szeminariumi templomban fog az Urnak bemutatni.

— **Dr. Marosi Rudolf temetése.** Az élte virágában jobbleire szenderült joggyakornokot igaz részvet kísérete utolsó földi útján. Tisztársain kívül a társadalom minden osztálya nagy számmal volt képviselve s alig volt szem, mely könnytelen maradt volna. Különösen megható volt Kénessey László törvénytudóki aljegyző bucsubeszédje, melyben a jobarátnak, a tehetséges és szorgalmas tisztársnak mondott utolsó „Isten hozd“ -ot. Ideiktatjuk szavait:

Elköltöztél... Elbucszultál szerető családotól, üdvözölted utódlira hű pályatársaidat, részvétel a vallás szent vizgaszaiban, azután elmentél pihenni örökre.

Együtt kerestük veled a mindennapi kenyeret s igazán szerettünk és tiszteltünk téged, mert szorgalmas és torkvó voltál, tanultál és tanítottál, nem gondolva az emésztő kórral, mely élted fájt hervasztotta, egy volt csak vezércsillagod: a kötelesség tudása és teljesése.

Már ott van szellemed a csillagok országában, ahova valamennyien, kik az élet országútjának vándorai vagyunk, vágyódunk örök megnyugvásra, élünk harcából örök megbékülésre. S ha letekintesz ránk, kik sirva álljuk körül korporsódat, az a ragaszkodás és a megbecsülés, melyet a Téged gyászolóok seregében látás, legény első örömid az örökkévalóság országában!

Isten veled, álmód szépeket!

— **Jelenítés.** Alulírottak a Vörösmarty-kör választmányja megbízásából a kör tagjaival és az érdeklődő nagyközönséggel ezennel tudatjuk, hogy a Vörösmarty-kör felolvasásainak sorozata *ma-árnap, márcus hó 1-én, este 6 órakor* a kör nagytermében megkezdődik. Első felolvasás: „Arany János balladái és az orosz tudomány.“ Irtá: és felolvassa dr. Lauschnann Gyula választmányi tag. A felolvasást minden alkalommal, ugy jelenleg is, este 8 órakor ugyancsak a kör helyiségben társasvacsora követi, melyen hölgyek is mindenkor résztvehetnek. A vacsorán való részvételre minden alkalommal külön jelentkeznia körben kitért iven lehet. A felolvasások egész sorozatára (10 felolvasás, minden követéző vasárnap egy vagy kettő leszen) a kör tagjait és az érdeklődő nagyközönséget a választmány nevében tisztelettel meghívjuk és azon való megjelenésüket kérjük. — Székesfehérvárott, 1903. febr. 26. — *Vértessy József*, a Vörösmarty-kör igazgatója. Dr. *Czapary László*, a Vörösmarty-kör titkára.

